

AVIZUL BIROULUI SECȚIEI ȘTIINȚE ALE VIEȚII A AȘM
asupra raportului pe proiectul din cadrul Programului de Stat 20.80009.5107.14
Utilizarea metodelor genetice și biotehnologiilor moderne în scopul creării, devirozării și implementării
în producere a soiurilor culturilor pomicole, portaltoaelor și culturilor bacifere, cu potențial biologic
sporit
Prioritatea II. Agricultură durabilă, securitate alimentară și siguranța alimentelor
Conducător de proiect: dr. COZMIC Radu

Perfectat în baza audierii raportului anual a *implementării proiectelor din domeniile cercetării și inovării* la Ședința comună a AȘM și Consiliul științific al ISPHTA din **02.12.2021**

S-a discutat: Raportul pe proiectul de cercetare din cadrul Programului de Stat (2020-2023), etapa anului 2021 20.80009.5107.14 Utilizarea metodelor genetice și biotehnologiilor moderne în scopul creării, devirozării și implementării în producere a soiurilor culturilor pomicole, portaltoaelor și culturilor bacifere, cu potențial biologic sporit, director proiect dr. COZMIC Radu, Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologie Alimentară

S-a decis prin vot unanim:

Luând în considerare dezbaterile din cadrul audierii publice și avizele experților, se aprobă următorul aviz consultativ asupra proiectului:

Proiectul este „**Aprobat**”, cu calificativul general „**Bine**” (30,0)

Calificative pe criterii:

1. *Atingerea scopului, obiectivelor și rezultatelor declarate în propunerea de proiect în corelare cu cele obținute pe durata executării/implementării proiectului – “Bine”.*

Rezultatele cercetărilor obținute în anul 2021 reflectă rezumatul descris în propunerea de proiect în cadrul programului de Stat

Scopul general al proiectului constă în crearea, devirozarea și implementarea în producere a soiurilor culturilor pomicole, portaltoaielor și culturilor bacifere cu potențial biologic sporit prin utilizarea metodelor genetice și biotehnologiilor moderne.

În raportul prezentat scopul este descris pe 1 pagină și conține în esență oportunitatea cercetărilor și enunțuri cu caracter general completate cu 5 sarcini ce urmau a fi realizate în anul 2021.

Obiectivele etapei anuale sunt intercalate cu descriere narativă a importanței potențialelor rezultate și mai greu putem desprinde obiective de cercetare. Sunt enunțate 8 acțiuni realizate ce reprezintă o transcriere la forma executată a acțiunilor planificate de genul: “Se va complete colecția de clone devirozate...”-“A fost completată colecția...”; “Vor fi elaborate tehnologii de

micropropagare..”-“Au fost elaborate tehnologii de micropropagare..”; “Vor fi multiplicare in vitro ...”-“Au fost multiplicare..” etc. Nu regăsim descrierea acestor acțiuni cu rezultate concrete, constatări și analiza lor nici în compartimentul rezultate obținute (În ce constă tehnologia elaborată? Câte plantule au fost obținute in vitro? Au fost devirozate plante și metoda aplicată? etc).

Este prezentat un volum mare de lucru, obiecte de studiu (specii, soiuri, hibrizi) și rezultate în scopul ameliorării diferitor specii pomicele și evaluării productivității. În același timp nu este clar metodologic realizarea experiențelor, și veridicitatea rezultatelor, dacă în raport ca un fir roșu este menționată lipsa îngrijirilor agrotehnice și de protecție a plantelor?!

2. Diseminarea rezultatelor obținute – “Satisfăcător”:

- în reviste naționale de categoria B⁺, B, C - 2;
- în alte reviste internaționale sau naționale, culegeri conferințe internaționale - 6;
- în culegeri conferințe naționale, teze la conferințe – 2.
- monografii edituri naționale – 1.
- capitole monografii – 1.

Obiecții

- În scopul diseminării rezultatelor au fost publicate 11 lucrări, iar 2 sunt în tipar, ce reprezintă rezultatele obținute de 11 autori din cadrul echipei de 25 cercetători.
 - Se menționează că, **doar 3 publicații conțin adresa electronică corectă la care poate fi accesată lucrarea** (cerință obligatorie).
 - Evaluarea a 5 lucrări cu acces liber în *Instrumentul Bibliometric Național* <https://ibn.idsi.md/>, și a altor 4 din materialele manifestațiilor/publicațiilor respective, atestă că **o singură lucrare conține datele de identificare ale proiectului în cauză/ cifrul proiectului** (cerință obligatorie), care este contorizată în baza de date a IBN.
 - Este **inclusă 1 lucrare ce reprezintă rezultatele altui proiect**, deși nu este referință.
 - Lista lucrărilor științifice este perfectată cu **multe erori, abateri de la anexa 1A** a instrucțiunii privind raportarea 2021, inclusiv:
 - 6 lucrări nu sunt repartizate corect conform categoriilor Anexei 1A;
 - 1 lucrare nu se regăsește în materialele enunțate;
 - 1 lucrare deține un alt titlu și este indicat incorect denumirea și volumul revistei.
 - Nu sunt prezentate participările la manifestații științifice naționale/ internaționale sau alte evenimente.
3. Valoarea socio-economică a rezultatelor obținute, materializarea rezultatelor și perspective de implementare – “Bine”.

Valoarea socio-economică a rezultatelor obținute este descrisă la general, confirmând în fapt oportunitatea cercetărilor, nu a rezultatelor obținute. Impactul social al activității membrilor echipei rezultă din participarea în calitate de experți AȘM/ANACEC, membri ai colegiului de redacție a revistelor naționale și internaționale.

În raport nu sunt prezentate informații privind diseminarea rezultatelor prin participări la manifestații științifice sau emisiuni radio/TV, materializarea sau aprecierea rezultatelor care ar putea fi relevante pentru evaluarea acestui criteriu. Colaborările naționale și internaționale enunțate facilitează implementarea soiurilor create în producere.

4. Participarea tinerilor în proiect, pregătirea cercetătorilor în cadrul proiectului prin doctorat/postdoctorat – “Satisfăcător”.

Ponderea tinerilor constituie 8,33% din numărul total al executorilor conform contractului de finanțare este foarte joasă, constituind 8,33 %, comparativ cu 20% care a fost raportat în anul 2020 <https://isphta.md/wp-content/uploads/2020/11/Director-Proiect-dr.-Cozmic-Radu.pdf>

Teze de doctorat / postdoctorat nu au fost susținute/ confirmate în a. 2021.

Cercetătorii echipei sunt membri ai Seminarului științific de profil (4), consiliului științific specializat de susținere a tezelor de doctorat (1) și consiliului științific (4), însă din raportul prezentat nu este clar dacă au fost pregătiți cercetători din cadrul echipei proiectului.

5. *Colaborarea națională/internațională în cadrul proiectului* – “Foarte bine”.

Colaborarea în cadrul proiectului la nivel național este realizată cu 1 gospodărie țărănească și un agent economic în vederea implementării pentru testarea în condiții de producere a soiurilor de măr și prun. Colaborarea la nivel internațional rezidă în semnarea unui contract de licență generală cu o companie privată (IFO) din Franța și a 2 contracte de non-propagare cu o instituție de cercetare-dezvoltare din România.

Recomandări:

- Ar fi bine să fie prezentate în cifre concrete câte unități de material săditor însănătoșit per an poate fi produs prin tehnologiile noi propuse, și contracte economice realizate sau de intenție planificate.
- Utilizarea formulărilor concise (în stil academic) ale scopului, obiectivelor și descrierii rezultatelor obținute în cadrul etapei anului 2021.
- Structurarea și prezentarea mai ordonată a datelor din raportul anul va scoate în evidență rezultatele obținute și potențiale implementări în producere.
- Stimularea tinerilor cercetători prin performanța individuală și/sau angajare pe 1-1,5 unitate, precum și a cercetătorilor care prezintă activitate editorială și participare la manifestații științifice naționale/ internaționale sau alte evenimente, fapt ce ar spori indicatorul de produs “publicații per cercetător”, care anul curent constituie 0,48.
- E binevenită completarea compartimentelor opționale din raport, care ar aduce o informație suplimentară privind diseminarea rezultatelor prin participări la manifestații științifice sau emisiuni radio/TV, materializarea sau aprecierea rezultatelor care în raportul prezentat lipsesc.

Rezultatele declarate în propunerea de proiect sunt îndeplinite în cadrul etapei 2021 prin realizarea mai multor activități și acțiuni ce soluționează obiectivele de creare, devirozare și implementarea în producere a soiurilor culturilor pomicole, portaltoaielor și culturilor bacifere cu potențial biologic sporit prin utilizarea metodelor genetice și biotehnologiilor moderne.

Este important că realizarea măsurilor agrotehnice și lucrărilor de protecție a plantelor în colecțiile experimentale este inevitabilă nu doar pentru executarea cercetărilor în cadrul proiectului, dar și pentru menținerea fondului genetic al culturilor pomicole, în special a formelor/soiurilor autohtone. Cercetările planificate în cadrul acestui proiect urmează să soluționeze obiective relevante din Programul de Dezvoltare a Horticulturii pentru anii 2020-2026, și o serie de acte normative din domeniu.

Conducător al
Secției Științe ale Vieții
acad.

Boris Găină

Secretar Științific al Secției
Dr.

Gabriela Romanciuc